

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

- „Može se diskutivati i tome da je sajber bezbjednost intelektualno najzahtjevnija profesija na svijetu. Brzina promjena je toliko velika tako da nijedan izazov i problem nikada nije riješen u potpunosti.“ – *Dan Geer, direktor sajber centra u In-q-Tel-a, neprofitabilne organizacije koji ima funkciju podrške CIA-e i drugih američkih obavještajnih agencija*
- Sajber bezbjednost je nauka ili naučna disciplina*
- Ekspert iz samo jedne oblasti sajber bezbjednosti*

Nacionalni CIRT tim Crne Gore

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

Statistika

- Penetracija fiksnog širokopojasnog pristupa Internetu u odnosu na broj domaćinstava u C.G. iznosi 53,3% (Strategija razvoja informacionog društva do 2020. godine)
- Cilj da do 2020. godine penetracija širokopojasnog pristupa bude 100 %
- Domaćinstva:
 - 53,7% ima pristup personalnom računaru (PC)
 - 37,9% domaćinstava koristi laptop
 - 93,6% ima mobilni telefon
- Privredni subjekti:
 - U Crnoj Gori 93,9% anketiranih preduzeća je izjavilo da je koristilo računare u svom poslovanju
- Lica koja su koristila računar 70 %, lica koja nikada nijesu koristila računar 30 %
- (Monstat 2014. godina)

Nacionalni CIRT tim Crne Gore

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

Retrospektiva i aktivnosti CIRT-a

- Direkcija za zaštitu od računarskih i bezbjednosnih incidenata na Internetu
- Nacionalni i državni CIRT tim
- Osnovan 2012. godine u saradnji sa Internacionalnom telekomunikacionom unijom (ITU)
- 2013 punopravan član *Foruma CIRT timova (FIRST. Eng Forum of Incident Response Teams)*
- Izlistan u međunarodnoj organizaciji *Trusted Introducer kao akreditacionom tijelu*
- Elaborat sa definisanim nadležnostima državnih organa u borbi protiv sajber kriminala
- Strategija sajber bezbjednosti Crne Gore za period od 2013. do 2017. godine
- Sajber vježba u organizaciji ITU u okviru infofesta 2015. godine
- Razvijena ekspertska saradnja sa NATO alijansom
- Izmjene i dopune zakona o informacionoj bezbjednosti 2016. godina
- Zaštita kritične informatičke infrastrukture

Nacionalni CIRT tim Crne Gore

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

Statistika prijavljenih incidenata

Godina	Napad na web sajtove i IS	Prevare putem Interneta	Zloupotreba profila na društvenim mrežama	Neprikladan sadržaj na Internetu	Malver	Ost-ali	Ukupno
2011	1	-	-	-	-	-	1
2012	3	2	-	1	-	-	6
2013	5	3	10	-	1	3	22
2014	5	6	20	5	17	6	42
2015	6	17	37	19	17	36	132
01.09.2016	7	12	18	8	16	23	84
UKUPNO	27	40	85	33	34	68	

Nacionalni CIRT tim Crne Gore

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

Evropska unija i njihov sajber bezbjednosni aspekt

- ❑ Digitalna agenda Evrope do 2020. godine, stub 3 - online sigurnost i povjerenje
- ❑ Direktiva o mrežnoj i informacionoj bezbjednosti, avgust 2016. godine
- ❑ Kontinuirana saradnja sa privatnim sektorom
- ❑ Implementacija **Ugovora o međusobnoj saradnji** (*Eng. Mutual Aid Agreement*) kako između privatnog i javnog sektora tako i između privatnog i privatnog sektora (izvor – ENISA - <https://www.enisa.europa.eu/publications/m-a-r-i-e-phase-ii-recommendations-report>)
- ❑ Jednogodišnja strategija *Jedinstveno digitalno tržište*
 - Samo 22 % Evropljana ima povjerenje i kompanije kao što su „search engines“, socijalni sajtovi i email servisi
 - 72 % Internet korisnika je zabrinuto da se od njih traži objavljivanje previše personalnih informacija putem Interneta

Nacionalni CIRT tim Crne Gore

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

EU TEMPUS PROJECT

- **Enhancement of cyber educational system of Montenegro**
- **National Partners** (University of Donja Gorica, University Mediterranean, Chamber of Economy of Montenegro, Institute of Modern Technology Montenegro, Ministry for education) as well as
- **EU partners** (University of Maribor - Project Coordinator, Tallinn University of Technology, Università degli studi Roma Tre, Global Cyber Security Center, Buckinghamshire New University)

Nacionalni CIRT tim Crne Gore

**Ministarstvo za informaciono društvo
i telekomunikacije**

Hvala na pažnji

Nacionalni CIRT tim Crne Gore